

МАЈОР ДРАГОЉУБ БАБИЋ

РАЗРАДА ТАКТИЧКИХ (ОПЕРАТИВНИХ) ЗАДАТАКА (једно мишљење)

Преко наше стручне штампе а и кроз дискусије по школама и у трупи, покренуто је питање о начину разраде тактичких (оперативних) задатака. Да би допринели решењу неких покренутих питања изнећемо наше мишљење о редоследу разраде задатака, а нарочито по питању тактичке (оперативне) замисли задатка који се разрађује.

Наставни циљ који се жели постићи извођењем задатка треба да буде полазна база при разради задатка. Другим речима, без наставног циља који даје одговор на питање чему треба обучити учеснике у извођењу задатка, разрађивач би могао задатак сасвим произвољно постављати, не у избору теме (она је наставним планом одређена), већ у њеној разради.

У пракси се овај циљ врло често своди на формалност. Обично се даје једна општа формулација која не може да послужи својој сврси, као на пример ова: „Научити слушаоце (учеснике) да у улози команданта стрелачког пука управљају борбом и командују јединицама у пробоју непријатељске позиционе одбране“. Ако погледамо више оваквих задатака који су предвиђени појединим плановима, видећемо да су сви ти циљеви готово истоветно формулисани. У њима се само мења тактичка радња, која, наравно, увек одговара теми (... у организацији позиционе одбране; ... у нападу на широком фронту; ... у форсирању реке; итд.). Овако постављен циљ једва може да се примени само код оних, такозваних „комплетних“ задатака, у којима се (у организацији боја — операције) предвиђа прелажење свих питања која обухватају рад и по општевојној и по линији родова војске. Међутим, у разради динамике, и код ових задатака, овако формулисани циљ нема практичну вредност, јер се кроз један задатак не могу обухватити сва питања борбених дејстава једне јединице. Дакле, и овде је разрађивачима остављен произвољан избор питања која желе да обраде. У свим осталим задацима, овакво формулисање циља задатка нема практичну вредност. Према томе, ако циљ задатка треба да претставља основу за разраду одређеног задатка, онда он мора да буде конкретније формулисани. Он треба да садржи главне смернице за конкретну разраду задатка и да разрађивачу служи као руководство у току разраде. На пример, за тему: „Напад стрелачке дивизије на непријатељску позициону одбрану“, циљ задатка могао би се овако формулисати: „Научити слушаоце да, у улози команданта

стрељачке дивизије, организују и изводе напад на непријатељску позицију одбрану. Непријатељску одбрану организовати по систему групног поседања на маневарском и покривеном земљишту које је погодно за рад тенкова. У организацији боја посебну пажњу посветити организацији садејства између стрељачких јединица, артиљерије и тенкова. Детаљно извести командантско рекогносцирање. У динамички детаљно обрадити употребу другог ешелона (резерве) са применом обухватног маневра. Приказати ноћна дејства у циљу овлађивања тачкама које ће у току другог дана боја послужити као ослоњци за продужење наступања. Разрадити питање снабдевања муницијом и осталим потребама у току динамике“. Овако конкретно постављене циљеве за сваки задатак у школама може да одреди онај орган који планира наставу, а у трупи оно лице које директно руководи наставом, водећи рачуна о нивоу спреме и обучености старешина са којима се изводи настава, као и о способностима разрађивача задатка. Кроз низ задатака, односно кроз целину наставног програма, они треба да теже да у тако формулисаним циљевима обухвате све важније моменте борбених дејстава с обзиром на ратну стварност.

Тек онда кад пред собом има тако формулисан циљ задатка, разрађивач може са сигурношћу да отпочне свој посао. У тако постављеном циљу изражена је основа целог задатка коју разрађивач треба даље да проширује и конкретизује претварајући је постепено у методску разраду.

При састављању задатка прво се поставља питање израде замисли, која се по мишљењу неких другова, ради на чистом папиру, оловкама у боји и из које треба да се види: бројни и тактички однос обостраних снага, задатак јединице и идеја одлуке; и замисао динамике. Ми се углавном слажемо са разлoзима које је против израде овакве замисли изнео потпуковник Ђукић у своме чланку „Проблеми разраде и извођења тактичких задатака“ („Војно дело“ бр. 6, за 1950 годину). По нашем мишљењу, разрађивач задатка треба да приступи избору земљишне просторије на којој ће се задатак решавати тек онда када добро проучи циљ који задатком треба постићи. Од самог почетка он треба да узима у обзир и услове које захтевају родови војске које ће детаљно обрађивати (у нашем примеру артиљерија и тенкови) и удаљеност дотичне просторије од гарнизона с обзиром на то да ли предвиђени циљ захтева излазак на земљиште или не (у нашем примеру треба изаћи на земљиште, јер то захтевају командантско рекогносцирање и уигравање садејства). Поред тога он треба да води рачуна и о карактеру земљишта, тако да одговара постављеном циљу задатка, тј. да је маневарско, покривено и погодно за рад тенкова и да се на њему може да покаже групно поседање положаја од стране непријатељских снага. Разрађивач задатка треба најпре да изврши избор земљишта по карти (а обично се дешава да ће изабрати неколико просторија које одговарају набројаним условима). Пре но што дефинитивно изврши избор земљишне просторије он обавезно треба да се консултује са својим помоћницима — разрађивачима по појединим родовима војске ако их има. У школама је ово редован случај, а у трупи треба ангажовати официре из одељења оних родова војске који се у задатку детаљније обрађују (у нашем примеру са артиљерцем и тенкистом). Пошто на тај начин изабере једну или више просторија, разрађи-

вач са својим помоћницима врши дефинитиван избор на самом земљишту. После тога, разрађивач решава питање непријатељске одбране на тај начин што се ставља у улогу непријатеља и организује његову одбрану онако како би он сам радио да је у сличној ситуацији. По томе питању, разрађивач се ослања на помоћног разрађивача за обавештајну службу (односно на одређеног официра II одељења или отсека у трупи). На тај начин у организацији непријатељске одбране не би се дешавало да често радимо са непријатељем који чини грубе грешке, нити то да у непријатељском распореду вештачки стварамо нелогичности које непријатељ у стварности не би чинио. Ту треба до танчина предвидети и план непријатељске одбране с обзиром на разне варијанте напада које бранилац може да очекује. Међутим, цео тај рад још не треба да има дефинитиван карактер, тако да се поједини закључци могу исправљати или мењати у току доцније разраде према указаној потреби.

Тек сада, разрађивач приступа решавању појединих питања у улози нападача, а према једном одређеном и већ постављеном непријатељу. Ту треба решити неколико чворних питања која чине основу целе даље разраде, као што су: ојачања дивизије која су потребна да би се са успехом извршио напад на непријатеља који је већ одређен; избор маневра, тј. одређивање правца главног и помоћног удара; расчлањавање задатака стрељачке дивизије и потчињених јединица по дубини; одређивање борбеног поретка, његово ешелонирање по дубини (примена ешелона или резерве); грубо одређивање граничних линија између потчињених јединица; прорачун времена за припрему, организацију и почетак напада, итд. И ова питања основни разрађивач треба да реши у тесној сарадњи са помоћницима за рад родова војске (артиљерцем и тенкистом), после детаљне процене непријатеља и земљишта. Ако се буде тако радило сваки закључак у будућој разради биће логичан, правилан и моћи ће се исцрпно документовати. При решавању ових питања, разрађивач ће се често сукобљавати са решењима која је већ поставио за непријатељску страну. Тако, на пример, при одређивању ојачања за стрељачку дивизију, која треба да одговарају јачини и распореду непријатеља, може доћи до закључка да та ојачања не одговарају нашој стварности. У том случају треба да изврши корекцију на страни непријатеља руководећи се наставним циљем који треба да постигне. Наравно, такве измене треба да буду логичне и у складу са непријатељским формацијама и његовим тактичким поступцима. Међутим, ни решења ових питања за страну нападача не треба да имају дефинитиван карактер. Све податке треба забележити, добро средити, а неке нанети и на карту.

На крају приступа се замисли динамике по карти, а ако је потребно треба изаћи и на земљиште. Поједине супозиције треба уцртавати на карту (податке о непријатељу и својим снагама, одлуке, наређења) и у исто време о свакој супозицији водити забелешке које претстављају основу за доцнију дефинитивну разраду. Треба водити рачуна и о томе да се свака супозиција поставља у складу са логичним и правилним радом непријатеља и да се ради обуке узимају и теже ситуације. Погрешно је стварати супозиције које се заснивају на неприродном раду непријатељске стране, јер се код таквих супозиција одмах примећује да су вештачки створене и да нису реалне. Поред тога, одлуке које се, на основу оваквих супозиција, доносе за сопствене

снаге нису довољно убедљиве и тешко их је документовати. У нашем примеру било би корисно ако би разрађивач задатка и његов помоћник за обавештајну службу проигравали динамику, тако да разрађивач буде у улози нападача, а његов помоћник у улози браниоца. Тако би обострана ситуација и поједине супозиције биле реалније.

При оваквој изради костура динамике често се указује потреба да се неки раније прихваћени закључци у неколико промене (на пример ојачавања, борбени поредак и сл.). То треба одмах урадити, јер је сврха разраде оваквог костура динамике баш у томе да се изврши провера могућности извођења стварног напада са оним средствима која су одређена, са изабраним маневром, одређеним борбеним поретком, и сл.

За постављање појединих супозиција разрађивач треба да консултује поједине претставнике родова зависно од степена учешћа њихових родова у дотичној супозицији. Супозиције у којима се специјално одређује рад појединог рода војске (као у нашем случају — снабдевање муницијом и осталим потребама у току динамике) поставља и доцније дефинитивно разрађује претставник дотичног рода војске уз сагласност основног разрађивача.

На овај начин грубо је прорађен цео задатак. Сви основни елементи су постављени, дефинитивно утврђени и проверени у погледу њихове реалности и могућности. На карти и у белешкама, које су вођене у току овог посла налазе се сви подаци који су потребни за дефинитивно оформљавање методске разраде задатка. У ствари, цео овај материјал претставља разрађену замисао задатка, која је проверена у односу на непријатеља, земљиште, динамику и сл. На овај начин долази се обрнутим редом до свих оних података који се предлажу у замисли (оне замисли чија се израда препоручује у самом почетку разраде задатка на чистом папиру) и то кроз страну процену једне одређене ситуације а не напамет у самом почетку посла. У нашем случају сви ти подаци у потпуности одговарају једној одређеној ситуацији, док се код замисли која се ради на чистом папиру унапред одређују па се онда тражи ситуација која ће их оправдати. Због тога при извођењу задатка често долази до нелогичности, тешкоћа, па и немогућности да се нека решења бране код слушајалаца (учесника у решавању задатака).

Пошто на овај начин припреми задатак, разрађивач носи цео материјал код лица (или колектива) које је надлежно да му задатак прегледа и одобри. Том приликом разрађивач излаже своју замисао и документује је материјалом који је прикупио и средио. У току дискусије орган који прегледа задатак, имајући увид у његову целину, даје потребне сугестије за његову допуну и исправке и на крају даје своју сагласност. На тај начин орган који одобрава задатке има могућности да једновремено активно учествује и прати развој разраде више задатака и да својим искуством доприне њиховом побољшању.

Разрађивач приступа дефинитивној разради задатка тек онда када је до тада разрађен материјал одобрен од надлежног лица. При томе он најпре оформљава план задатка, затим основни задатак, а потом поступно прелази на разраду појединих занимања, користећи податке из својих белешака и радне карте.